

מסורת הש"ס

א) לקמן לו: א. ג) על דף לא: א. א) יבמות יט. כה. זכורות ט. י. י. ט. ד. ו) מכות ו. ט"ז. ט. ג) נשם מור: כה. ז"ק ע"ג: ו. ו) נבמות ו. ז"ק ע"ג: א. ז"ק דף קה: ז"ק ע"ג: ח) מכות לו. ז"ק ע"ג: ט"ז: קה: פקחים ה: ט: לקמן ג. ט) ויצור זה שייך לעיל לא: חזר דיבור שלא נד עבדו כי' לנשל דעו'. ט) ויקרא ה. ט) ונדריס י"ט. ט) ו' ו' ט. א).

תורה אור השלם

- גפשי ב התקא וקעקלא מלע ביי וכוש בעמיתו בפקדון או בתשומת או בגול או עקש את עמיתו: ויקרא ה כא
- ונפש פי התקא וקעקלא קול גלה והוא עד או ראה או קדע אם לוא יגיד וקשא עוגו: ויקרא ה א
- או נפש פי תשבע לבטא בשפתים לתרע או להטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה וקעלם ממנו והוא ידע וקעלם לאחת מאלו: ויקרא ה ד
- ושבע איש אתה שקבת ודע וקעלם מעיני אישה וקעלה והיא נתקמה ודע אין בה והוא לא נתקפה: במדבר ה יג

מוסף רש"י

כדי שאילת הלמיד לרב. שלם עלך רב. כדמתיין בדיק מנוה (וע): כי לית ליה לרי' יוסף כדי שאילת תמיד לרב כו' (ושב"ט ב"ב קכ"ט). משביע עד אחד. וכפר ואמר שניהם שקעל עלך ודע עדות. פטור. העד מקדן שנועת העדות, דהא אי הוה מסתרי ליה לא הוה מתיב להאן אלף שבעה ונא"ג לחכא למייר למלא על משבעה גורס למנון פטור (ב"ק קה).

עד שישמענו מפי הסוֹבֵע. זבוא והעדונו. ולקמן [לה] יליף לה מקראי: **אמר לאו דוקא.** אלף אורחא דמילתא נקט ואי לא שמואל לא שמעיין לה ממתניתין: **הכא נמי.** הוה אמינא לאו דוקא אי לא לשמועיין שמואל: **תנא הס.** צפקדון אמר אטו דמתייה הכא:

פטורין דיילף לה לקמן (דף לה). **מאס לוא יגיד** שכתוב מלא למדרש חס לו לא יגיד ושנא עונו שמשמע שהו מוכעס: **לא אמרטי כו'.** דכיון דלהגדה קפיד קרא על כרחק במתקום הראוי להגדה קאי: **והא אי אפשר ללמס.** וקס"ד דלמחא דקתני ממתין מלוולמתיין אמר: **רבי יוסי הגלילי.** במסכת זכורות (דף יו). רחל שלא ניכרה וילדה שני זכרים רבי יוסי הגלילי אומר שניהן לכהן דלפסר ללמס שיוצאו שניהם צימד לראס ותכ"א אי אפשר שלא יאל ראשו של אחד מהם תמלה והאחד אינו זכור ושניהם ספק וירעו עד שסתמא והאחד לו והאחד לכהן: **תלמיד לרב.** שלום עליך רבי: **רצ לפלמדי.** שלום עליך: **טובא הו.** אין שניהם יכולין לומר שש תיבות הללו בשעור זה: **כל אחד זכור לדיבור של חבירו.** כשגמר זה כפירתו התחיל זה לדבר בתוך כדי שאילת שלום: **דלא כי האי סנא.** דלא כרי' אלעזר ברבי שמעון: **המשביע עד אחד.** וכפר פטור העד מקדן שנועת העדות: **מר סבר.** תנא קמא: **עד אחד כי אמי שבעה אפי'.** חס מעד עליו שהוא חייב מנה אינו מחייבו ממנו אלף שבעה לפיכך אין הגדתו חשובה: **ומ"ס למנונא אסא.** ודריש קרא הכי לל על עון ולכל טעות ט' דהיינו למכות ועונשין הוא דליוני קס אלף קס הוא למנון: **וסיפסדרא.** דמחייב ר' אלעזר ז"ל שמעון ממנו על פי עד אחד וטעמא משום הכי הוא: **ואומר אזניי הכל מודים צעד סוטה והכל מודים צעדי סוטה כו'.** ומפרש לה לקמן הכי יש עדות צטוטה שהכל מודים זה שהמשביע עד אחד חייב ויש עדות צטוטה שאף חס השביע שניה וכפרו פטורין ומחלוקת צעדי סוטה יש עדות צטוטה שנחלקו זה המנין ורבי אלעזר רבי שמעון צמשיע את שניהם וכפרו צמחוקתן שנחלקו צמשיע עד אחד דמנון. ומפירושא דמילתא דאזני לקמן שמעיין דטעמא דרבי אלעזר משום דקסדר דבר הגורס למנון כמנון דמי ועד אחד גורס למנון הוא שאילו הוא העד היה מחייבו שבעה ורוב בני אדם אין נשבעין לשקר והיה משלם: **צעד טומאה.** חס הביא שני עדי קניניו שהמרה זה אל תסתרי עמו אחרי זו ויש עד אחד שנטמאת צמסירה זו והשביע הצעל את העד להעיד ופטור מכתובתה וכפר עדותו

חייב דהא מפסידו ממנו ממש: **דרחמנא הימניה.** כדאמר במסכת סוטה (דף לה). ואם העיד היה פטור מכתובתה והואיל וכפר עדותו חייב: **ועד אין זה.** ודרשיין במסכת סוטה (ס); כל מקום שנאמר עד שנים קאמר עד שיפרוט לך הכתוב אחד וקאמר רחמנא ועד אין זה [צמדגה] תרי אלף חד והיא לא נתפשה אסורה דעל כרחק היא לא נתפשה להחמיר עליה זא ולאוסרה: **והכל מודים צעדי סוטה.** שאפילו השביע שניהם וכפרו פטורין: **צעדי קינוי דגורם דגורם הוא.** חף חס העדנות עדיין אתה לרין לעדי סמירה וכשיצאו עדי סמירה חף חס אין ממיידיין אותה להפסידה אלף גורמים חס שמצידין

שבועת העדות פרק רביעי שבועות

לב.

ואי ס"ד בב"ד מי מחייב. תימה דלמא קרא כי אתא לשנועה שאין אנו יודעין לך עדות שיש לך זיד פלוני מיטין ושעורין וכוסמין דתנא לקמן (דף ג). דחיידין על כל אחת ואחת: **שבועה שאין אנו יודעין לך עדות טובא הוי.** דס"ד דלרין

שמהא כפירה שניה תוך כדי דיבור של כפירה ראשונה ואם תאמר לימא כגון שהתחילו וסיימו צבת אחת אלף שאחד מיכה מעט יותר מנציירו וסיימו שניהם תוך כדי דיבור ויש לומר שאין רגילות כלל להעיד ז' עדים כאחת דמרי קלי לא משתמעיט אי נמי הוה מזלי לשנויי הכי אלף שמתרין האמת:

בתוך כדי דיבור שא חבירו. פירוש רק שיתחילו תוך כדי דיבור של חבירו ועל שלף שני הכפירות תוך כדי דיבור ואם תאמר אמאי שני חייב לימא חני לא עשיתי כלום שפיר הראשון כזר ואילו היה חוזר צו תוך כדי דיבורו גם אני הייתי חוזר צו תוך כדי דיבורי ואומר ר"י דכיון שהעיד זה תוך כדי דיבור של ראשון חשיב כאלו שניהם העירו צבת אחת צלמנוס ויכול גם הראשון לחזור ולהודות מכ"ד של עדות שני כמו השני ואין לשני יותר שהות לחזור מלראשון אלף לשניהם שוין ולכך אין השני יכול לתלות כלום צמורת הראשון:

הכל מודים בעד טומאה. ואין העד יכול לומר צלא עדותי ע"י עדי קניניו וסתירה משמה ותמות ופטור צעלה מן הכתובה דהרצה פעמים זכות תולה ונפקדת ע"י העד יותר ממה שנופקדת ע"י עדי סמירה משום דליכא למימר שמה זכות יתלה לה ולא חשידי אלף גורמים: **הוה**

מינה שבועה חוץ לב"ד כפירה בב"ד: **כפרו שניהן כאחת חייבין:** הא אי אפשר לצמצם אמר רב חסדא הא מני ר' יוסי הגלילי הוא דאמר אפשר לצמצם רבי יוחנן אמר אפילו רבנן ב' כגון שכפרו שניהן בתוך כדי דיבור ותוך כדי דיבור כדביור דמי א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מכרי תוך כדי דיבור כמה הוי ט"כ כדי שאילת תלמיד לרב (איכא דאמריי כדי שאילת הרב לתלמיד) עד דאמריי שבועה שאין אנו יודעין לך עדות טובא הוי א"ל הכל אחד ואחד תוך דיבורו של חבירו: **בוה אחר זה הראשון חייב והשני פטור:** מתני' דלא כי האי תנא דהתניא 'משביע עד אחד פטור ורבי אלעזר ברבי שמעון מחייב לימא בהא קמיופלגי דמר סבר עד אחד כי אתא לשבעה הוא דקא אתא ומר סבר עד אחד כי אתא למנונא קא אתא ותיסברא האמר אביי הכל מודים בעד סוטה והכל מודים בעדי סוטה ומחלוקת בעדי סוטה הכל מודים בעד אחד והכל מודים בעד אחד פטור: **הכל מודים בעד אחד פטור:** ר' יוחנן אמר אפילו הימניה דכתיב 'ועד אין זה כל שיש בה ויהכל מודים בעדי סוטה שפטור בעדי קניניו דהוה גורם דגורם ומחלוקת

השני פטור. מתני' דלא כרי' אלעזר בר' שמעון דתניא ומשביע עד אחד פטור וי' אלעזר בר' שמעון מחייב וימא בהא כגון שכפרו בתוך כדי דיבור כדי שאילת שלום תלמיד לרב כל אחד ואחד בתוך כדי דיבור של חבירו: **פיסקא** כפרו זה אחר זה הראשון חייב והשני פטור. מתני' דלא כרי' אלעזר בר' שמעון דתניא ומשביע עד אחד פטור וי' אלעזר בר' שמעון מחייב וימא בהא פליגי תנא קמא סבר עד אחד לשבעה הוא דאחר הלכך פטור. דהא ליתא תביעת ממון. וי' אלעזר

עין משפט גר מצוה

ב א מיי פ"ו מהל' שבועות הל' ה סגמ לחון רמח: **ב** מ מיי פ"ו מהל' שבועות הל' ג: **ב** ג מיי שס פ"ב הל' ה ופ"ב מהל' עדות מ מהל' מהל' אלף הל' ו ופ"ב מהלכות תמורה הלכה ד סגמ עשין לו קו טושיע י"ד כי רלג סעיק לא לז גו ופי שם סעיק כה כד וטושיע ח"מ פי פ סעיק א סכגה ופי רפא סעיק ז:

ב ג מיי פ"ב מהל' שבועות הל' ח סגמ לחון רמח: **ב** ד ה מיי שפ"י הלכה ז: **ב** מ ז מיי שס הל' ה: **ב** ח ז מיי שס הל' ה: **ב** ט ז מיי שס הל' ה: **ב** י מיי שס הלכה ז: **ב** י"ג מיי שס הלכה ז: **ב** י"ד מיי שס הלכה ז: **ב** י"ה מיי שס הלכה ז:

רבינו הגנאל

תניא כוותיה דשמואל וכן הלכתא אבל בפקדון אציג דלא שמע מפי התובע אלא הוא נשבע מיצעמו חייב שנאמר וכחש בעמיתו כל דהו: השביעי עליון ה' פעמים חוץ לב"ד ובאו לב"ד והורו פטורין. מאן לן ואמר אביי (שאם) שנאמר א' לא יגיד ונשא עונו. אימיה נושא עון כופן מגיד א' במקום משתיחייב התבע ממון ומקשי רב פפא אימא גב השבעה צעמה אם לא תחא בב"ד לא יהו חייבין. ודחי' לא מצית למימר הכי דתניא לאתח לחייבו על כל אחד ואחת והתנן השביעי עליון ה' פעמים בב"ד וכפרו אין חייבין אלא אחת כו' אלא לאו ש"מ שבעת הך לב"ד פריה בב"ד ש"מ: **מתני'** כפרו שניהן כאחד חייבין. פירוש אין חייבין שניהם אלא עד שיכפרו שניהם בבת אחת: והא אי אפשר לצמצם. אמר רב חסדא המני ר' יוסי הגלילי דאמר אפשר לצמצם. דתנן בכורות פרק ב' רחל שלא ביכרה וילדה שני זכרים ויצאו שני ראשים כאחת. ר' יוסי הגלילי אומר שניהן לכהן שנאמר הזכרים לה' וחכ"א אי אפשר לצמצם אלא אחד לו ואחד לכהן. ר' יוחנן אמר אפילו הימא רבנן הכא במאי עסקינן כגון שכפרו בתוך כדי דיבור כדי שאילת שלום תלמיד לרב כל אחד ואחד בתוך כדי דיבור של חבירו: **פיסקא** כפרו זה אחר זה הראשון חייב והשני פטור. מתני' דלא כרי' אלעזר בר' שמעון דתניא ומשביע עד אחד פטור וי' אלעזר בר' שמעון מחייב וימא בהא פליגי תנא קמא סבר עד אחד לשבעה הוא דאחר הלכך פטור. דהא ליתא תביעת ממון. וי' אלעזר